

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Ook de aangespoelden blijven

Woon- en zorgperspectieven
van pensioenmigranten aan de kust

De 'aangespoelden' aan het woord

Emma Volckaert – HaUS KULeuven

Studiedag 'Ook de aangespoelden blijven!'
Woon- en zorgperspectieven van pensioenmigranten aan de Kust

SumResearch
Urban Consultancy

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN

Hogent

Oostende – panoramazaal CC De Grote Post – 29 mei 2015

Inhoud

Onderzoeksopzet

- Onderzoeksvraag
- Methodologie

Resultaten

- Verhuismotieven
- Netwerken
- Ageinig in place
- Ouderenzorg
- Terugkeren?

Conclusie

Onderzoeksopzet

Onderzoeksvraag

Wat zijn de specifieke kenmerken en behoeften van de pensioenmigranten?

- Verhuismotivatie
- Motivatie voor locatiekeuze
- Woonwensen
- Verdere verhuisintenties
- Woon- en zorgverwachtingen

Verdere uitwerking van de “hoe- en waarom-vraag” bij de verhuisbewegingen

Methodologie (1)

Kwalitatief onderzoek

- Focusgroepen
 - Peilen naar percepties & attitudes
 - Verklaringen genereren: na 'wat' en 'waar': waarom?
 - Exploratief karakter: niet gebonden aan vragenlijst

- Steekproef

Gemeente	60- tot 80-jarigen	80-plussers
Nieuwpoort	11	Geen
Blankenberge	12	9
Oostende	12	2
Knokke-Heist	9	7
Totale N=62	N=44	N=18

Methodologie (2)

Profiel van de deelnemers

- Sociaal-economische status
 - Beroep
 - Budget (zie eerder)
 - Actieve senioren
- Aantal jaren aan de kust
 - Gemiddeld: 13 jaar
 - N: 5 jaar B: 14 jaar, O: 9 jaar, K-H: 18 jaar
 - (Nmis = 5)
- Leeftijd
 - 60-80: 44 respondenten
 - 80+: 18 respondenten
- Genderverhoudingen
 - 33 vrouwen – 29 mannen

Resultaten

1. Verhuismotieven

- De zee

"In 2002 hebben ze twee derden van mijn long weggenomen. De dokter raadde mij aan zo veel mogelijk naar de kust te gaan. Ik heb hem beloofd dat als hij ervoor kon zorgen dat ik daar (het ziekenhuis) nog buiten geraak, ik aan de kust zou gaan wonen. En dat heb ik ook gedaan. Nu is het veel beter."

- Gemeente gekozen op basis van

- Historische banden

"Ik ben van [gemeente], maar ik ben misschien meer Knokkenaar dan [...]. Ze deden hier in de jaren 1890 verkavelingen in Knokke. En de aannemer zei tegen mijn grootmoeder: "Emilie, je gaat toch wel een stuk grond kopen van mij?" En mijn grootmoeder kocht een stuk grond. Ik kom dus al naar Knokke van toen ik geboren ben. Dus vanaf het jaar '30. Ons hart lag meer in Knokke dan in [...]."

- Voorzieningen

- Plaats in de gemeente

- Niet op de toeristische plaatsen

"Op de dijk zijn het allemaal 'tweedeverblijvers'. Je moet in de winter eens naar de gebouwen kijken. Je ziet er misschien twee lichtjes branden. Dan ben je daar toch wel heel ongelukkig."

2. Netwerken

- Kloof tussen oorspronkelijke bewoners en “aangespoelden”
 - Voornaamste redenen: taal (accent)

“Ik ben absoluut niet geïntegreerd. Ik ben getrouwd met een Franstalige, die Nederlands en Vlaams heeft leren spreken in Antwerpen. Maar het West-Vlaams, daar begin ik niet aan. Ik heb het te moeilijk om de mensen hier te begrijpen. En mijn echtgenote verstaat ze al zeker niet. Ze spreekt vlot Vlaams en Antwerps, maar als ze hier naar de kruidenierswinkel gaat, begrijpt ze er niets van.”

- Geslotenheid

“Het maakt niet uit hoe lang je hier woont, je raakt toch nooit volledig geïntegreerd, je blijft ‘de aangespoelde’.”

- Heft in eigen handen nemen om netwerk uit te bouwen

“Je moet zelf naar de mensen gaan om contacten te leggen. Als men naar hier komt, moet men zich integreren.”

- Nood aan rust

“Toen ik van Gent kwam dacht ik: ‘eindelijk, rust, ik ga naar Blankenberge. Het is daar doods en stil’. Zo dachten de Gentenaars er toch over.”

- Eenzaamheid

- Na verlies partner
- Bij woning in toeristische buurt

3. 'Moving in time' of 'ageing-in-place'?

- Merendeel van de R wil zo lang mogelijk in de huidige woning blijven
- MAAR: Twee voorwaarden, bij afname mobiliteit

1. Aangepaste woning

Vrouw: "Ik zit al met twee nieuwe heupen. En momenteel gaan de trappen wat moeilijker. Maar het gaat, het gaat. Vooral het onderhoud vraagt veel moeite. Trappen doen we niet zo vaak per dag." Man: "Er zijn oplossingen voor."

V: "Als het niet meer gaat, dan laten we een stoel installeren of zo. (...) Of we kunnen voor een bedkast kiezen, die via een elektrisch systeem uit de muur komt."

M: "Maar dan moeten we al heel oud zijn. Daar zijn we nu nog niet mee bezig. Want dan denk ik... Nee!"

V: "We willen zo lang mogelijk thuis blijven. Met enkele aanpassingen lukt dat wel. Het is enkel de trap die voor haar een beetje moeilijk is."

Hoewel... ook vormen van anticipatie

"We hebben een appartement op het gelijkvloers gekocht. We hebben drie slaapkamers voor wanneer de kleinkinderen komen. We hebben geluk met een vrij grote tuin, met kunstgras. Dat moet je niet afrijden. We zijn op alles voorzien. Geen drempels, een inloopdouche,... Iedereen wilt toch zo lang mogelijk thuis blijven, in zijn eigen stekje."

2. Hulp

3. 'Moving in time' of 'ageing-in-place'?

1. Aangepaste woning
 2. Hulp
- Thuishulp
 - Biedt volgens velen soelaas
 - Ook kritiek: te duur, enkel overdag, te korte shifts
 - Informele hulp: beleidsutopie?
 - Wishful thinking
 - Vnl. partner

“Zolang je met twee bent, gaat het nog.”

3. 'Moving in time' of 'ageing-in-place'?

1. Aangepaste woning
2. Hulp

– Buren: moeilijk in gebouwen met veel tweedeverblijvers

"Je moet al echt mensen kennen en durven vragen of ze je was willen doen."

– Kinderen: wonen te ver. Zeker niet bij hen intrekken

"Onze maatschappij is niet zo opgebouwd dat de kinderen, die allen werken, er nog eens een oudere gaan bijnemen. Zij hebben ook hun leven en hun structuren opgebouwd. Ik denk dat de provincie meer werk moet doen inzake sociale opvang (...)."

"Ik zeg zelf tegen de kinderen: jullie hebben de oorlog niet meegemaakt. Op het vlak van centen bijvoorbeeld. Ik kan dat niet zien. Zij leven op hun manier. Ik ben bij mijn dochter geweest en was blij dat ik naar huis kon komen. Zij kruiden al dat eten. Alles op hun manier."

Zowel (1) als (2) ontoereikend

DUS: 'Moving in time' wordt 'Ageing-in-place'

4. Ouderenzorg (1)

- In eerste instantie: *wait and see*

"Ik steek mijn kop in het zand. Wait and see. Als ik morgen een trombose krijg, zal er wel iemand moeten helpen. Wie dan ook. Ik weet niet wie."

- Later in het gesprek: ongerustheid

"Ik vind dat nogal confronterend. Ja. Als ze spreken over die homes en die voorzieningen. Ik dacht daar allemaal niet aan, tot je daarmee geconfronteerd wordt."

"Ze zullen hier wel op grote schaal moeten investeren in ouderenopvang. De komst van oude- re mensen is veel groter dan in het binnenland."

- "Rusthuizen": angst voor "de palliatieve wachtkamer"
- Serviceflats: wel een optie
- Gebrek aan informatie

4. Ouderenzorg (2)

- In eerste instantie: *wait and see*
- Later in het gesprek: ongerustheid
- “Rusthuizen”: angst voor “de palliatieve wachtkamer”
- Serviceflats: wel een optie

“Ik zou niet meer weg willen uit mijn appartement maar ik ben 85 en mijn vrouw is nog wat ouder. Dat verontrust mij. Wat moet er gebeuren als we daar niet kunnen blijven? Er is een nijpend tekort aan serviceflats. Er is natuurlijk een rusthuis, maar dat is natuurlijk de laatste mijlpaal. Daar ben ik als de dood voor. Als het niet meer zou lukken om samen te blijven, dan overweeg ik een serviceflat. Het probleem stelt zich, want mijn vrouw gaat serieus achteruit. Er is een serviceflat op de hoek, met hetzelfde zicht als nu. Dat zou een oplossing kunnen zijn (...)”

- Gebrek aan informatie
 - Grote onduidelijkheid rond wachtlijsten

“Er zijn maar een beperkt aantal plaatsen. Dat zijn niet per definitie de plaatsen die wij graag hebben. Daar heb ik het wel wat moeilijk mee. Ik zou mij wel op een lijst willen zetten, maar je weet niet wat je gaat krijgen.”

- Verwarring rond “toelatingsvoorwaarden”
- Wantrouwen t.a.v. “de politiek”
- Gevolg: afwachtende houding

“Wij komen nu nog niet in aanmerking voor zo’n zaken (ouderenzorg). We vinden het moeilijk om zo’n keuze te maken. Mochten we er wat meer over weten, krijgen we misschien wel de neiging om stappen te zetten.”

5. Terugkeren?

- Nee!
 - Overgrote merendeel wilt aan de kust blijven
 - “We zijn daar evengoed een vreemde” (netwerk verloren, de omgeving is veranderd,...)

“Als wij teruggaan naar het binnenland, hebben we het gevoel dat het daar dood is. Je hebt daar niets. Als we naar het graf van mijn ouders geweest zijn en daarna iets willen gaan eten, weten we niet waarnaartoe. We moeten een kilometer wandelen om dan te constateren dat de restaurants die er vroeger waren, verdwenen zijn. Er is daar geen leven meer. Als we vragen hoe het daar nog is, krijgen we weinig reactie. Uit de straat waar we vroeger woonden zijn al veel mensen weggetrokken. Er zijn jonge mensen in de plaats gekomen, met kleine kinderen. Wij passen daar niet meer bij. Dat is een probleem. Hier zijn we nooit alleen.”

- Eventueel...
 - Wanneer de partner weg valt
 - Voor medische zorg: universitaire, gespecialiseerde ziekenhuizen
 Hoewel...

“Mijn vrouw en ik hebben dat op voorhand besproken. We willen aan de kust blijven tot ze ons in de grond moeten steken. Als je terugkeert naar Gent val je ook ten laste van iemand anders. Dan verplaats je gewoon je probleem. (...) Er zijn genoeg voorzieningen, ik wil niemand ten laste zijn.”

Conclusie

Conclusie

- Waarom migreren? Aantrekkingskracht van de zee
- Naar? Plaats met voorzieningen of historische link
- Netwerk opgebouwd? Ja, maar geen zorgnetwerk
- 'Moving in time' wordt 'ageing-in-place'
- Afwachtende houding t.a.v. ouderenzorg door gebrek aan info
- De aangespoelden blijven